

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1961-1962.

13 AVRIL 1962.

Projet de loi concernant les contestations relatives au paiement de la cotisation d'un demi pour-cent afférente au congé supplémentaire prévue par la loi du 8 juillet 1936.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'EMPLOI, DU TRAVAIL
ET DE LA PREVOYANCE SOCIALE (1).
PAR M. DERUELLES.

MESDAMES, MESSIEURS,

Ce projet a pour but de mettre fin à des litiges actuellement en cours et d'éviter des contestations futures.

Les litiges portent uniquement sur les cotisations payées par des employeurs au cours de la période s'étendant du 1er avril 1939 au 31 mars 1944, en vertu de la législation sur les congés payés.

Un arrêt de la Cour de Cassation du 16 mars 1961 ayant admis le principe du remboursement des cotisations versées par les employeurs au cours de cette période, il importe de légiférer.

Pour comprendre l'utilité d'une loi nouvelle, en cette matière, il importe :

- 1° d'examiner l'état de la législation pendant la période litigieuse;
- 2° d'analyser la portée de l'arrêt de la Cour de Cassation du 16 mars 1961;
- 3° de développer les objectifs du projet.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Troclet, président; Bertinchamps, Beulers, Debucquoy, Derore, Devuyt, Mlle Driessen, MM. Robert Houben, Ledoux, Martens, Merchiers, Moulin, Pede, Remson, Simoens, Smet, Uselding, Vandeputte, Wijn et Deruelles, rapporteur.

R. A 6294

Voir :

Documents de la Chambre des Représentants :
307 (Session de 1961-1962) :

- 1 : Projet de loi.
- 2 : Rapport.

Annales de la Chambre des Représentants :
29 mars 1962.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1961-1962.

13 APRIL 1962.

Ontwerp van wet betreffende de betwistingen aangaande de betaling van de bijdrage van een half ten honderd betrekking hebbende op de bijkomende vakantie waarin wordt voorzien bij de wet van 8 juli 1936.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
TEWERKSTELLING, DE ARBEID EN DE
SOCIALE VOORZORG (1) UITGEBRACHT
DOOR DE HEER DERUELLES.

DAMES EN HEREN,

Het doel van dit ontwerp is aan een aantal thans hangende geschillen een einde te maken en nieuwe betwistingen in de toekomst te voorkomen.

De geschillen betreffen uitsluitend de bijdragen die de werkgevers tijdens de periode van 1 april 1939 tot 31 maart 1944 overeenkomstig de wetgeving op het betaald verlof hebben betaald.

Nu een arrest van het Hof van Cassatie dd. 16 maart 1961 de terugbetaling van de tijdens die periode door de werkgevers gestorte bijdragen principieel heeft aanvaard, blijkt het nodig de zaak langs wetgevende weg te regelen.

Om het nut van een nieuwe wet terzake in te zien, dient men :

- 1° de stand van de wetgeving tijdens de betrokken periode te onderzoeken;
- 2° de strekking van het arrest van het Hof van Cassatie dd. 16 maart 1961 te analyseren;
- 3° de doelstellingen van het ontwerp uiteen te zetten.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Troclet, voorzitter; Bertinchamps, Beulers, Debucquoy, Derore, Devuyt, Meij, Driessen, de heren Robert Houben, Ledoux, Martens, Merchiers, Moulin, Pede, Remson, Simoens, Smet, Uselding, Vandeputte, Wijn en Deruelles, verslaggever.

R. A 6294

Zie :

Gedr. St. van de Kamer van Volksvertegenwoordigers :
307 (Zitting 1961-1962) :

- 1 : Ontwerp van wet.
- 2 : Verslag.

Handelingen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers :
29 maart 1962.

1. — Législation relative aux congés payés pour la période 1939-1944.

La loi du 8 juillet 1936 instaurait un régime de congés annuels payés dans toute une série de catégories d'entreprises.

En vertu de l'article 2 de ladite loi, les membres du personnel occupés dans les entreprises et établissements visés, ont droit après un an de service chez le même employeur, à un congé annuel payé d'une durée de six jours au moins.

Les articles 3 et 4 de la loi prévoient l'établissement de régimes particuliers accordés selon des modalités spéciales.

La loi du 20 août 1938 a modifié la législation précédente en certaines de ses dispositions.

Elle a notamment ajouté à la loi de 1936, un article 16 instituant une Caisse Nationale auxiliaire des congés payés.

Cette caisse a pour mission de payer :

1° les congés supplémentaires accordés aux travailleurs, au-delà des six jours prévus;

2° les six jours de congé supplémentaires accordés aux membres du personnel âgé de moins de 18 ans.

Elle est alimentée par une cotisation à charge des employeurs, égale à un demi pour cent des salaires payés.

En vertu du 4e alinéa de l'article 16, les modalités des versements de la contribution de 0,5 % et celles relatives à la réglementation des congés supplémentaires seront fixés par arrêté royal.

D'autre part, l'article 2 de la loi de 1938 dispose que la date de la mise en application des alinéas 2 et 3 de l'article 2 modifié de la loi de 1936 et des alinéas 3 et 4 de l'article 16 nouveau de la même loi, sera fixée par arrêté royal au plus tard le 1er mai 1939.

L'arrêté royal du 6 avril 1939 stipule, en son article 1er, que les dispositions de l'article 2, alinéas 2 et 3 et de l'article 16, alinéa 3 de la loi de 1936, entrent en application le 1er avril 1939 et que le versement de 0,5 % est obligatoire à partir de cette date afin d'assurer le paiement des rémunérations afférentes aux congés supplémentaires qui seront accordés pour la première fois en 1940.

D'autre part, en son article 7, l'arrêté royal du 6 avril 1939 précise : un arrêté royal ultérieur déterminera les conditions et les modalités d'octroi des jours de congé supplémentaires dont la rémunération est assurée conformément aux prescriptions du présent arrêté ou de la loi sur la matière.

Or, ces dispositions n'ont reçu aucune exécution quant aux congés supplémentaires et en ce qui concerne les salariés de moins de 18 ans, le bénéfice du double congé ne fut organisé à leur profit que par arrêté du 15 décembre 1943 pour entrer en vigueur au 31 mars 1944.

1. — Wetgeving betreffende het betaald verlof voor de periode 1939-1944.

De wet van 8 juli 1936 heeft een stelsel van jaarlijks betaald verlof ingevoerd voor een aantal categorieën van ondernemingen.

Krachtens artikel 2 van die wet hebben de leden van het personeel van de bedoelde ondernemingen en inrichtingen, na één jaar dienst bij dezelfde werkgever, recht op een jaarlijks betaald verlof van minstens zes dagen.

De artikelen 3 en 4 van de wet voorzien in de invoering van speciale regelingen aan de hand van speciale modaliteiten.

Bij de wet van 20 augustus 1938 werden sommige bepalingen van de vroegere wetgeving gewijzigd.

Zo werd de wet van 1936 o. m. aangevuld met een artikel 16 waarbij een Nationale Hulpkas voor betaalde verlofdagen wordt ingesteld.

Deze kas is belast met de uitbetaling van de vergoedingen voor :

1° de bijkomende verlofdagen die aan de arbeiders worden toegekend boven het vastgestelde minimum van zes dagen;

2° de zes bijkomende verlofdagen toegekend aan de personeelsleden die minder dan 18 jaar oud zijn.

De kas wordt gestijfd door een werkgeversbijdrage gelijk aan 0,5 % van de uitgekeerde lonen.

Krachtens het 4^e lid van artikel 16 worden de wijze van storting van de bijdrage van 0,5 % en de modaliteiten betreffende de regeling van de bijkomende verlofdagen bij koninklijk besluit vastgesteld.

Verder zegt artikel 2 van de wet van 1938 dat de datum van de toepassing der bepalingen van de alinea's 2 en 3 van het gewijzigde artikel 2 van de wet van 1936 en van de alinea's 3 en 4 van het nieuwe artikel 16 van dezelfde wet uiterlijk op 1 mei 1939 bij koninklijk besluit zal worden vastgesteld.

Luidens artikel 1 van het koninklijk besluit van 6 april 1939 treedt het bepaalde in artikel 2, alinea's 2 en 3, en van artikel 16, alinea 3, van de wet van 1936 in werking op 1 april 1939 en is de storting van 0,5 % van voormelde datum af verplichtend ten einde de uitkering te verzekeren van de bezoldigingen verschuldigd voor de bijkomende verlofdagen, die voor het eerst in 1940 zullen worden verleend.

Bovendien zegt artikel 7 van het koninklijk besluit van 6 april 1939 dat bij een later koninklijk besluit de voorwaarden en modaliteiten zullen worden bepaald betreffende het verlenen van de bijkomende verlofdagen, waarvoor de bezoldiging wordt verzekerd overeenkomstig de bepalingen van dat besluit of van de daarmede geldende wet.

De bovenvermelde bepalingen werden echter niet ten uitvoer gelegd wat het bijkomend verlof betreft, en de dubbele verlofduur ten bate van de werknemers beneden 18 jaar werd slechts georganiseerd door het besluit van 15 december 1943, dat op 31 maart 1944 van kracht is geworden.

2. — Portée de l'arrêt de la Cour de Cassation du 16 mars 1961 (*Pas.*, p. 776).

Par cet arrêt, la Cour de Cassation rejetait un pourvoi formé contre un arrêt de la Cour d'Appel de Bruxelles du 19 mai 1959, par la Caisse Nationale des vacances annuelles.

L'arrêt attaqué avait condamné la Caisse Nationale des vacances annuelles à rembourser à l'employeur les cotisations payées par lui de 1939 à 1943 inclusivement, en invoquant :

1° qu'il existe une corrélation étroite entre la perception des cotisations d'une part et l'octroi du congé d'autre part;

2° que le versement de la cotisation n'est rendu obligatoire qu'aux fins d'assurer le paiement des rémunérations afférentes aux congés supplémentaires.

L'arrêt de la Cour d'Appel en inférait que le paiement des cotisations litigieuses était dépourvu de cause, les congés supplémentaires n'ayant pas été accordés avant 1944 aux salariés âgés de moins de 18 ans.

En Cassation, la C.N.V.A. répondait que les cotisations réclamées n'avaient pas pour seule fin d'assurer la rémunération des congés supplémentaires accordés aux salariés âgés de moins de 18 ans mais avaient également pour objet d'assurer le financement des congés ordinaires d'adultes et de tous les congés supplémentaires.

Elle ajoutait que dès lors le seul fait d'avoir privé du congé supplémentaire les travailleurs de moins de 18 ans, ne pouvait avoir pour conséquence de priver de « cause » les paiements litigieux des cotisations, ou « de les priver de base légale qui devait servir de titre à leur perception ».

La Cour de Cassation se borne à répondre à ces arguments en invoquant les textes légaux d'où il résulte que la cotisation de 0,5 % est affectée au paiement des rémunérations afférentes à tous les congés supplémentaires, qu'il s'agisse de travailleurs de plus ou de moins de 18 ans et en constatant que ni pour les uns ni pour les autres, le régime des congés supplémentaires n'est entré en vigueur de 1939 à 1943 inclusivement.

Elle confirme donc l'obligation pour la C.N.V.A. de restituer les cotisations perçues, en la basant implicitement sur la répétition de l'indu invoquant le fait que les cotisations litigieuses n'ont pu avoir la seule destination légale qui justifiait leur perception.

Cette interprétation du litige équivaut également au refus d'appliquer l'arrêté royal du 6 avril 1939 conformément aux dispositions de l'article 107 de la Constitution.

2. — Strekking van het arrest van het Hof van Cassatie dd. 16 maart 1961 (*Pas.*, blz. 776).

Bij dit arrest verwerpt het Hof van Cassatie een Cassatieberoep door de Rijkskas voor jaarlijks verlof ingesteld tegen een arrest van het Hof van Beroep te Brussel dd. 19 mei 1959.

Bij het bestreden arrest werd de Rijkskas voor jaarlijks verlof veroordeeld tot terugbetaling, aan de werkgever, van de bijdragen door hem betaald van 1939 tot en met 1943, waarbij werd aangevoerd :

1° dat er een nauw verband bestaat tussen het innen van de bijdragen, enerzijds, en het werkelijk toekennen van het verlof anderzijds;

2° dat de bijdrageplicht enkel is opgelegd ten einde de uitkering te verzekeren van de bezoldigingen verschuldigd voor de bijkomende verlofdagen.

Het arrest van het Hof van beroep leidde daaruit af dat de betaling van de betwiste bijdragen geen enkele oorzaak had, vermits het bijkomend verlof niet vóór 1944 werd toegekend aan de werknemers van minder dan 18 jaar oud.

In cassatie antwoorde de R.J.V. hierop, dat de bijdragen niet als enig doel hadden de uitkering te verzekeren van de bezoldigingen voor de bijkomende verlofdagen voor de werknemers van minder dan 18 jaar oud, maar dat de bedoelde bedragen tevens de financiering moesten verzekeren van het gewoon verlof van de volwassenen en van alle bijkomende verlofdagen van welke aard ook.

Het loutere feit dat aan de werknemers van minder dan 18 jaar oud geen bijkomend verlof werd toegekend, kon — zo betoogde de Kas verder — de betwiste betaling van de bijdragen niet beroven van het element « oorzaak » of van « de wettelijke grondslag waarop de inning ervan diende te berusten ».

Als antwoord op die argumenten, verwijst het Hof van Cassatie eenvoudig naar de wetteksten waaruit blijkt dat de bijdrage van 0,5 % wordt aangewend voor de uitkering van de bezoldigingen voor welke bijkomende verlofdagen ook, ongeacht of het arbeiders van minder of van meer dan 18 jaar betreft, en het Hof stelt vast dat, van 1939 tot en met 1943, het stelsel van de bijkomende verlofdagen ten aanzien van geen van beide categorieën in werking is getreden.

Het Hof bevestigt dus dat de R.J.V. verplicht is de bijdragen die zij geïnd heeft, terug te betalen, en het steunt die verplichting impliciet op het recht van terugvordering van hetgeen onverschuldigd betaald werd, op grond van het feit dat de betwiste bijdragen niet de enige wettelijke bestemming hebben kunnen krijgen waardoor hun inning verantwoord was.

Deze interpretatie van het geschil betekent tevens de weigering om het koninklijk besluit van 6 april 1939 toe te passen, overeenkomstig artikel 107 van de Grondwet.

3. — Portée du projet en discussion.

Le projet soulève trois ordres de questions :

1° Les sommes perçues par la C.N.V.A. sur la base de 0,5 % des salaires en vertu de l'arrêté royal du 6 avril 1939 et pendant la période s'étendant sur les exercices 1939 à 1943 inclusivement, ont reçu une destination différente de celle qui avait été arrêtée par la loi du 20 août 1938 modifiant la loi du 8 juillet 1936.

Elles ont été employées au financement des avantages sociaux suivants :

a) rémunération des congés complémentaires afférents à des périodes d'interruption de travail assimilés à des périodes de travail effectif;

b) augmentation de 60 % de la rémunération de congé correspondant au salaire gagné avant le 1er septembre 1944;

c) paiement d'une rémunération de congé correspondant à la partie de salaire qui excède 3.000 francs par mois et qui a été gagnée au cours du dernier trimestre de l'année 1944 et au cours de l'année 1945;

d) réalisation de l'uniformisation de l'exercice des congés en vigueur auprès des différentes caisses de vacances en le faisant coïncider avec l'année civile.

2° D'autre part, après l'utilisation des fonds selon les destinations ci-dessus, il subsiste un reliquat au 31 décembre 1953 dont il y a lieu de déterminer l'affectation dans le cadre de la législation en vigueur depuis le 1er janvier 1954 en vertu de la loi du 11 mars 1954 (art. 9, arrêté royal du 9 mars 1951);

3° Enfin, un certain nombre d'employeurs ont réclamé restitution des cotisations versées par eux pendant la période 1939-1943.

Il importe qu'il soit mis fin à ces litiges sans pourtant porter atteinte au principe de la chose jugée.

A ces problèmes le projet apporte les solutions suivantes :

1° Destination du produit des cotisations perçues en vertu de l'arrêté royal du 6 avril 1939, au cours des exercices 1939 à 1943 inclusivement.

Le projet confirme la destination donnée à ces fonds par divers arrêtés royaux et arrêtés ministériels.

2° Le reliquat restant après l'utilisation du produit des cotisations conformément aux dispositions visées, est arrêté au 31 décembre 1953 et versé conformément à l'article 9 de l'arrêté royal du 9 mars 1951 modifié par la loi du 11 mars 1954, portant coordination des lois relatives aux vacances annuelles.

3. — Strekking van het behandelde ontwerp.

Het ontwerp doet drie kwesties rijzen :

1° De bedragen welke de R.S.V. krachtens het koninklijk besluit van 6 april 1939 naar rato van 0,5 % van het loon tijdens de dienstjaren 1939 tot en met 1943 heeft geïnd, hebben een andere bestemming gekregen dan die welke was bepaald in de wet van 20 augustus 1938 houdende wijziging van de wet van 8 juli 1936.

Zij werden gebruikt voor de financiering van de navermelde sociale voordelen :

a) bijkomend vakantiegeld met betrekking tot de met werkelijke arbeidsperioden gelijkgestelde perioden van werkonderbreking;

b) verhoging met 60 % van het vakantiegeld overeenstemmend met het vóór 1 september 1944 verdiende loon;

c) betaling van een vakantiegeld overeenstemmend met het deel van het loon dat 3.000 frank per maand overschrijdt en dat verdiend werd in de loop van het laatste kwartaal van het jaar 1944 en tijdens het jaar 1945;

d) verwezenlijking van de gelijkschakeling van het vakantiedienstjaar van de verschillende vakantiefondsen, door het te doen samenvallen met het burgerlijk jaar.

2° Na aanwending van de gelden voor de bovenstaande doeleinden, bleef er anderzijds op 31 december 1953 een overschot beschikbaar, waarvan de bestemming krachtens de wet van 11 maart 1954 (art. 9 van het koninklijk besluit van 9 maart 1951) moet worden vastgesteld in het kader van de op 1 januari 1954 vigerende wetgeving.

3° Ten slotte hebben enkele werkgevers de terugbetaling geëist van de bijdragen die zij tijdens de periode 1939-1943 hebben gestort.

Aan die betwistingen moet een einde worden gemaakt, doch zonder dat afbreuk wordt gedaan aan het principe van het gerechtelijk gewijsde.

Het ontwerp geeft hiervoor de volgende oplossingen :

1° Bestemming van de opbrengst van de bijdragen, geïnd krachtens het koninklijk besluit van 6 april 1939 tijdens de dienstjaren 1939 tot en met 1943.

Het ontwerp bevestigt de bestemming die door verschillende koninklijke en ministeriële besluiten aan die gelden is gegeven.

2° Het overschot van de opbrengst der bijdragen, na aanwending ervan overeenkomstig de bovenvermelde bepalingen, wordt vastgesteld op 31 december 1953 en gestort overeenkomstig artikel 9 van het koninklijk besluit van 9 maart 1951 tot samenordering der wetten betreffende het jaarlijks verlof, gewijzigd door de wet van 11 maart 1954.

Il est bon de remarquer que l'arrêté royal du 9 mars 1951, coordonnant la législation sur les vacances annuelles, avait maintenu la cotisation de 0,5 % avec son affectation aux congés supplémentaires accordés aux travailleurs âgés de moins de 18 ans.

La loi du 11 mars 1954, entrée en vigueur au 1er janvier 1954, a supprimé la cotisation spéciale de 0,5 % et a adopté d'autres critères en cette matière en fusionnant le produit des cotisations générales et des cotisations destinées aux congés des jeunes travailleurs. Depuis 1954, il ne reste que deux fonds au lieu de trois;

3° Litiges en cours et contestations futures.

La formule élaborée par le projet consiste d'une part à ne pas revenir sur les jugements qui ont définitivement condamné la C.N.V.A. à rembourser les cotisations litigieuses mais d'autre part à mettre la caisse à l'abri de condamnations ultérieures.

A l'effet d'atteindre cet objectif, le projet propose une technique législative déjà utilisée dans la loi du 28 juillet 1953 concernant le Fonds de sécurité d'existence et, qui stipule en son article 2 : «... sont, pour la durée de la présente loi, couvertes toutes contestations concernant... ».

Une règle similaire a été adoptée par la loi du 22 juin 1959 relative au Fonds spécial en faveur des ouvriers de l'industrie diamantaire.

Au cours de la discussion, un membre fait remarquer qu'il est regrettable que le projet ne stipule pas que le produit des cotisations perçues ne soit pas affecté aux jeunes travailleurs au lieu de la destination qu'on nous demande d'approuver.

Il lui est répondu que seuls ont été lésés, ceux des travailleurs qui étaient âgés de moins de 18 ans entre 1939 et 1944.

Les cotisations actuellement perçues selon la législation de 1954, reçoivent leur affectation normale.

L'article unique et le projet sont adoptés à l'unanimité moins une abstention.

Le présent rapport est approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
H. DERUELLES.

Le Président,
Léon-El TROCLET.

Aangestipt zij dat het koninklijk besluit van 9 maart 1951 tot samenordering van de wetgeving betreffende het jaarlijks verlof de bijdrage van 0,5 % heeft behouden met de aanwending ervan voor de uitbetaling van het bijkomend verlof toegekend aan arbeiders beneden de 18 jaar.

De wet van 11 maart 1954, die op 1 januari 1954 van kracht is geworden, heeft de bijzondere bijdrage van 0,5 % afgeschaft, en ten deze andere criteria ingevoerd, waarbij de opbrengst wordt samengevoegd van de gewone bijdragen en van de bijdragen die voor het verlofgeld der jeugdige arbeiders bestemd zijn. Sedert 1954 blijven er nog slechts 2 fondsen in plaats van 3 ;

3° Hangende geschillen en toekomstige betwistingen.

Terwijl de in het ontwerp neergelegde formule eensdeels niet terugkomt op de vonnissen waarbij de R.J.V. definitief werd veroordeeld tot terugbetaling van de betwiste bijdragen, brengt zij anderdeels mede dat de Kas niet opnieuw zal kunnen veroordeeld worden.

Te dien einde wordt in het ontwerp een wetgevingstechniek voorgesteld, waarvan reeds gebruik is gemaakt in de wet van 28 juli 1953 betreffende de fondsen voor bestaanszekerheid, waarvan artikel 2 bepaalt dat « alle betwistingen omtrent... worden gedekt voor de duur van deze wet... ».

In de wet van 22 juni 1959 betreffende het Sociaal Fonds ten bate van de diamantarbeiders is een gelijkaardige regeling opgenomen.

Tijdens de bespreking merkte een commissielid op dat het te betreuren is dat in het ontwerp niet bepaald is dat de opbrengst van de geïnde bijdragen moet worden aangewend voor de jeugdige arbeiders, in plaats van voor het doel waarvoor thans onze goedkeuring wordt gevraagd.

Hierop wordt geantwoord dat alleen de arbeiders die tussen 1939 en 1944 minder dan 18 jaar oud waren, benadeeld werden.

De bijdragen, die nu krachtens de wetgeving van 1954 worden geïnd, krijgen hun normale bestemming.

Het enig artikel en het ontwerp zijn, op 1 onthouding na, met algemene stemmen aangenomen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
H. DERUELLES.

De Voorzitter,
Léon-El TROCLET.